

המשך קריאה: מתעמל או מחנך? תשפטו בעצמכם...

מאת: גילי רייכמן

רפי נכנס לענף ההתעמלות בגיל מאוד צעיר – כבר בגיל 5 עלה לראשונה על המזרן. הוא גדל בקריית ביאליק, שם ענף ההתעמלות היה תמיד מפותח מאוד, יתרה מזאת, אביו גם היה מתעמל בצעירותו, ואף ייצג את אוסטרליה במכביה בשנת 1932, לפני שעלה לישראל. כך שהכניסה לענף היתה טבעית ומתאימה לרפי.

כידוע, בהתעמלות מתחילים בתחרויות בגיל מאוד מוקדם, וכך היה גם אצל רפי, שמספר שבעים מההתחלה זה לא היה ממש חוג... זאת היתה התעמלות תחרותית. הוא המשיך להתחרות עד גיל 17 – לפני הבגרויות, וחזר להתעמל רק אחרי הצבא, כשהגיע למכללה האקדמית בוינגייט ב-1972. החזרה לפעילות אחרי ההפסקה לא היתה קשה... כפי שרפי מציין: "כשמישהו מתעמל פעם אחת הוא לא שוכח את זה, זה כמו אופניים, אחרי שמצליחים פעם אחת לא שוכחים את העניין".

מיד כשסיים ללמוד במכללה הוצע לו להישאר ללמד כמנחה הוראה, אבל רפי העדיף לצבור ניסיון קודם כל וללכת ללמד בבית הספר.

הוא בכל זאת נשאר בסגל המכללה ושימש כאסיסטנט לביומכניקה. לאחר מכן לימד ביומכניקה וקינזיולוגיה בסמינר הקיבוצים, כשבמקביל הוא מלמד בבי"ס בליך כמורה לחינוך גופני ומשלים תואר באוניברסיטת ת"א.

בשנת 1977 התחתן, חזר צפונה (לחיפה), ובמקביל לעבודה בביה"ס התחיל לאמן התעמלות במכבי חיפה, תחת שרביטו של ד"ר ישראל הררי, שמשך אותו בחזרה לוינגייט.

פעילותו כמתעמל וכמאמן התעמלות, לוותה כל השנים בהוראה בבתי-ספר. הוא התחיל כמורה לחינוך גופני, אבל "עבר" דרך כל התפקידים האפשריים – מחנך כיתה, רכז חינוך חברתי, רכז מחוייבות אישית, רכז שכבה, סגן מנהל וכן - מנהל בית ספר! רפי ניהל את ביה"ס בסמת בחיפה, ביי"ס מקצועי שהיה שייך לטכניון (אחד מבתי הספר הוותיקים בארץ - שהוקם בשנת 1929).

בשנת 1981, תוך כדי שהוא מאמן התעמלות תחרותית, הוא יצא לקורס שופטים בינלאומי, דבר שהוביל אותו לעוד תפקיד משמעותי בחייו.

לאור ההצלחה שלו בתחום, בשנת 1985 הוא מונה לאחראי על כל נושא השיפוט בענף ההתעמלות בארץ (כולל הדרכת שופטים) והחל לשפוט בתחרויות בינלאומיות. חשוב לציין כי תפקיד שופט ההתעמלות הוא לא תפקיד פשוט כלל. לא רק בגלל מורכבות השיפוט עצמו, אלא מפני שזהו ענף מאוד דינאמי. כל הזמן יש שינויים והחוקים מתעדכנים. לקראת כל תקופה של אולימפיאדה, צריך כמעט ללמוד את ספר החוקים של הענף מחדש, וכן להבחן במבחן שופטים בינלאומי

מחדש. כפי שמנסח זאת רפי: "כל 4 שנים צריך להתחיל את התהליך מאפס, כאילו שאתה לא שופט בינלאומי עם ותק מכובד".

רפי שפט בעשרות תחרויות בינלאומיות באליפויות אירופה ובאליפויות עולם, כמובן שגם בהרבה מאוד תחרויות בארץ, מכביות וגולת הכותרת – רפי שפט ב-6 משחקים אולימפיים!!!

בפעם הראשונה שפט בברצלונה 1992, לאחר מכן דילג עם המשחקים באטלנטה ב-1996 ואז שפט ברצף מסידני ועד ריו, כולל ריו 2016.

רפי מספר שבמהלך השנים קרו לו שני סיפורים מרגשים.

"באליפות אירופה בלוזאן – שוויץ. אני שופט על מכשיר המתח בגמר המכשירים, זו גם התחרות האחרונה באליפות, המתח של הקהל עצום מאחר ויש מתעמל שוויצרי בגמר והוא הוגרל כמבצע אחרון. לאחר ביצוע התרגיל, השופטים מעבירים דיגיטלית את הציון שלהם, והציון הסופי מופיע על לוח גדול באולם - יחד עם ציוניהם של כל השופטים ודגל המדינה אותה הם מייצגים.

עם הופעת הציונים, ראיתי שהציון שלי הוא הנמוך ביותר. החל רעש עצום באולם, מלווה במאות כריות שנזרקו למשטח התחרות. הייתי בטוח שזה מכוון אלי והייתה מבוכה גדולה... עד שהתברר שהמתעמל זכה במדליית הזהב...(למרות הציון שאני נתתי לו)".

"הסיפור השני קרה כשמוניתי להיות שופט ראשי על מכשיר באליפות עולם. בצוות נמצא שופט איראני. תחילה לא התייחסתי לכך וחיכיתי לראות כיצד הוא יגיב. בעת תחרות הסימולציה לפני התחרות הראשית, הוא ניגש אלי לבקש עזרה בשיפוט, כי לא היה מנוסה. ניצלתי את ההזדמנות, כמובן שהצגתי את עצמי ושאלתי עם יאות להצטלם יחד. למרבה ההפתעה הוא הסכים. התמונה פורסמה ללא ידיעתי ברשת ובעיתונות בארץ... מאז לא ראיתי את השופט הזה יותר בתחרויות..."

אחרי ריו, החליט שמספיק... גם כי הוא מאמין שצריך לתת גם לצעירים לשפוט, וגם כי הרגיש שהוא השקיע המון, שהוא שבע ושהוא עשה את שלו.

העבודה המשולבת של רפי היתה לא פשוטה בכלל! כל יום להגיע ב-7:30 לביה"ס, ללמד עד 16:00-15:30, ומשם להמשיך לחוגים אחר הצהריים. בתקופות שהיה טס לשפוט בתחרויות בינלאומיות, היה צריך להעדר ימים שלמים מהבית. "כשהיו לי ילדים הקטנים זה היה פשוט נורא, להשאיר אותם בבית...". אחרי 12 שנים בהתעמלות תחרותית הוא הוריד טיפה את הרגל מהגז והפחית מההתעמלות התחרותית. המשיך לעשות קצת חוגי התעמלות לא תחרותית, והמשיך עם השיפוט.

בשנת 1996 יצא בפעם הראשונה לשנת שבתון, ובאותה שנה ביקשו ממנו שיבוא ללמד במכללה האקדמית בוינגייט. וכך שילב את עבודתו כל השנים, רוב הזמן בבית הספר ופעם בשבוע בוינגייט. עד שבשנת 2007 סגרו את בית הספר שניהל (בטכניון הוחלט על קיצוצים תקציביים), הצוות הוותיק יצא לפנסיה, ומאז רפי עובד רק במכללה האקדמית בוינגייט.

"אני אמשיך ללמד בכיף, כל עוד נותנים לי, כי אני כבר מזמן עברתי את גיל הפנסיה הרשמי... אני מאוד אוהב ללמד, עד היום, זה מין יעוד כזה..." הוא מעיד על עצמו, ואכן בשיחה איתו מרגישים כמה שנושא ההוראה זורם לו בעורקים.

"כמי שלימד בביה"ס הרבה שנים – לבוא וללמד במקום כמו המכללה זה כמו קייטנה" הוא מספר, "כל השנים עבדתי 36 שעות פרונטלי, ובכל זאת, ביום החופשי שלי באתי לפה ללמד. זה היה ממש כיף! וגם היום אני מאוד נהנה, עכשיו בכלל, כשאני עובד רק פה, אני בא הנה בכיף כזה..."

רפי מספר שמדי פעם יוצא לו לפגוש תלמידים שלו מבית הספר. הם מעידים עליו (וגם הוא על עצמו) שהוא היה מאוד קשוח. הוא אומר בצורה חד משמעית שהחינוך מאוד חשוב לו, "אני באמת מאמין שבחינוך הגופני החלק של החינוך הוא החשוב יותר". למרות הקפדנות שלו, ואולי בזכותה, היה לו קשר מאוד טוב עם התלמידים.

אנחנו כסטודנטים מכירים אותו כאדם מאוד מסודר וקפדן. תמיד היה לו מאוד חשוב להקפיד על החוקים "לא חשוב מי קבע אותם, אם יש כללים, צריך לעמוד בהם". לדוגמא – הוא אומר שכשמורים היו מאחרים לשיעור זה היה מטריף אותו, כי מיד התלמידים מחקים אותם... "אני אולי קצת משוגע, כי אני בא ממשפחה ייקית, אבל אני חושב שזה נורא חשוב".

הוא מעודד את בוגרי המכללה (ובוגרי חינוך גופני בכלל) לא רק לעבוד כמורים בבתי הספר, אלא להשתלב בחיי ביה"ס ובצוות החינוכי – להיות מתחכי כיתה או למלא תפקיד אחר. זה נותן מבט אחר לגמרי על החינוך הגופני בבית הספר. הוא מספר שבשנים שעבד והיה מעורב, אף אחד לא העז לקבוע הרצאה על שיעור חינוך גופני "לאף אחד זה לא נראה היה הגיוני".

הוא גם מדגיש – כל השיעורים היו מתוכננים, ולא היה דבר כזה "קחו כדור ותשחקו". הוא מעודד ללמד ולקחת את השיעורים ברצינות. ויותר מזה – מאמין שמורה שמראה רצינות יכול לשנות חשיבה וחשיבות אצל אנשים אחרים.

לסיכום אפשר לומר שאמנם אנחנו מכירים מרצה בכל רמ"ח איבריו להתעמלות, שמדגים לנו מדי פעם קפיצות סנונית ועליות סבב (כשאנחנו לא מצליחים), אבל לא פחות מזה, הוא איש חינוך שהיה משמעותי בחייהם של הרבה תלמידים.